

Салоҳиддини Садриддин

**ШОҶИМАРДОН
РАҶГАРДОН ШУД**

Мел тоҷ 2
С-56

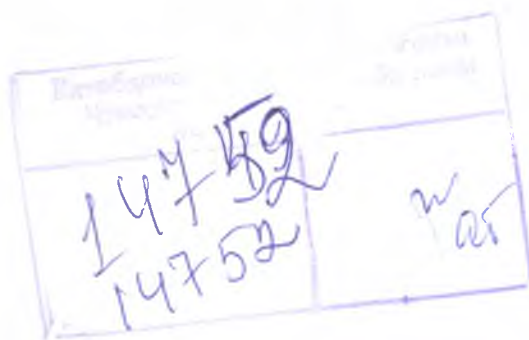
САЛОҲИДДИНИ САДРИДДИН

ШОҲИМАРДОН
РАҲГАРДОН ШУД

Душанбе
«Адиб»
2009

ББК 84 Тоҷик 7-4
С-56

Мухаррири масъул *Ҷӯра Ҳошимӣ*
Мухаррир *Сабринисо*
Мусаввир *Ҷомӣ Камол*

ISBN 978-99947-64-26-0

© Салоҳиддини Садриддин, 2009

БА ЭЪТИБОРИ ХОНАНДА

Хонандаи азиз!

Китобе, ки ба даст гирифтаӣ, гулдастай шеърҳои шоирест, ки пешааш омӯзгорист. Ба шогирдонаш забону адабиёт ва хати ниёгонро меомӯзад. Монанди тамоми омӯзгорони олам меҳонад, ки шогирдонаш хушкону хушхат бошанд, босаводу боадаб бошанд, хушзавқу доно бошанд. Ба он мекӯшад, ки бачагон нағзакак хонанду одамони кордону гапдон шаванд. Кори аз дасташ омадаро мекунад, ки аз дасташон коре биёяд, то барои мардум, барои Модар-Ватан хидмате карда тавонанд.

Маълум, ки агар одам тарбияти нағз надида бошад, дониши нағз надошта бошад, ягон кори нағз ҳам карда наметавонад. Зеро дониши хубу аъло ва одоби аъло заминаи тамоми корҳои хубу аъло, асоси зиндагии пурмазмуну гуворост.

Омӯзгори эҷодкор дар зимни чунин андешаю кирдори нек барои шогирдонаш шеър мегӯяд ва шеърҳои хуб ҳам мегӯяд. Аксари шеърҳоиаш самимӣ, заминӣ ва осонхону хотирмонанд. Ту ки ҳамсолу ҳамсони шогирдони муаллиф ҳастӣ, боварат ҳаст, ки ин шеърҳо туро ҳам хуш меоянд. Хуш ба ҳоли шогирдоне, ки чунин омӯзгор доранд ва хуш ба ҳоли омӯзгоре, ки шогирдонаш хушзавқу доно ва зираку хушёранд!

Бояд гуфт, ки ин омӯзгори эҷодкор — Салоҳиддини Садриддин, ду китоби дигар ҳам дорад. Яке китоби илмӣ-оммавист, дар хусуси маънии номи деху шаҳрак ва ободиҳои Ҳисори Шодмон, бо унвони «Номи диёр — таърихи диёр». Дигараш «Бӯсаи борон» аст, ки аз рубоӣ-ту дубайтиҳо иборат буда, барои калонсолон иншо шудааст. Ин китоби сеюмин ва китоби беҳтарини муаллиф аст. Барои он китоби беҳтарин аст, ки аввалан нависандааш барои дуруст кардани ин китоб заҳмати бештаре кашидааст, таҷрибаи бисёрсолаи омӯғорию эҷодиашро ба кор бурдааст. Сониян, эҷодкор асари навинашро аз асарҳои деринаш дарвоқеъ беҳтар меофарад. Ба монанди он ки «Наққош нақши сонӣ беҳтар кашад зи аввал».

Бачаи мактабхон ҳам дарсҳои аввалро нағзакак аз худ кунад, дарсҳои ояндаро осонтар ва беҳтар аз худ мекунад, вагарна, чӣ мешавад, инро худат медонӣ.

Мо дар анҷоми сухан нашри ин китоби хубро барои шоири омӯзгор ва шогирдони бисёраш муборакбод мегӯем. Мулоқот бо китоби нав барои ту ҳам муборак бошад!

Ҷӯра Ҳошимӣ

АБРИ ГУЗАР

Абр омаду абр омад,
Бо хайбату зӯр омад!

Бо қаҳру ситез омад,
Бо кибру гурур омад.

То тораки шаҳри мо
Аз роҳаки дур омад.

Бо колаю бору буд,
Монанди шутур омад.

Хандон шуду гирён шуд,
Ҷар лаҳза ба шӯр омад.

Ҷар донаи боронаш
Ҷамранги булӯр омад.

Бар сабзаи навруста
Пайгоми хузур омад.

Дар рӯи гулу лола
Холу хату нур омад.

То абри гузар бигзашт,
Бас шавку сурур омад!

ТОКБУРРӢ

Паҳнои тоқзор аст,
Авчу барори қор аст:

Аз нарди бесамар пок
Гардида қисми ҳар тоқ.

Яқсар ҳама ҳавоза
Ботартиб асту тоза.

Аз навдаҳо чақида
Шодона оби дида.

Озоду шоду масрур
Ҳар шохи тоқи ангур...

Дар боғ базму сурест,
Айёми тоқбуррист!

НАВРӢЗИ

Сайр омаду сайр омад,
Наврӯзи бахайр омад,
Дунё ҳама зебо шуд,
Зебо ҳама дунё шуд.

Наврӯз Муборақ бод!
Наврӯз Муборақ бод!

Равшан бари роғон аст,
Аз лола чароғон аст,
Чак-чак-чаки борон аст,
Оҳанги баҳорон аст.

Наврӯз Муборак бод!
Наврӯз Муборак бод!

Хуш ғулхани наврӯзӣ
Дар пушта биафрӯзӣ,
Хуррамдилу хуррамҷон
Гӯй ба ҳама ёрон:

– Наврӯз Муборак бод!
– Наврӯз Муборак бод!

МАНЗАРА

Кӯху дара –
Хушманзара,
Хуррам чарад
Оҳубара.

Ояд фуруд,
Хонад суруд
Ҷар мургаке
Бо савти руд.

Дар ду канор –
Беду чанор,
Бодому нок,
Себу анор.

Байни ду кӯҳ –
Ҳай пуршукӯҳ,
Бахшад ба кас
Шодию рӯҳ.

ДУТОРИЙ

Аз Фаррухи дуторӣ
Оё хабар ту дорӣ?

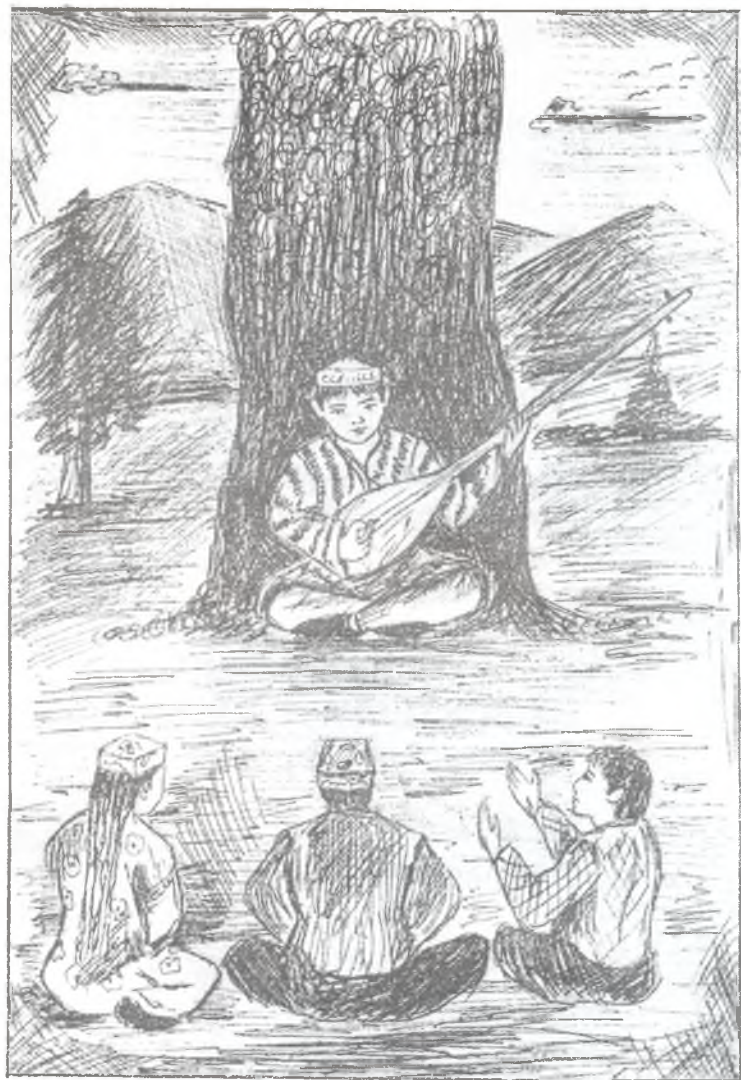
Бошад дутори ӯ чӯр,
Бошад дутори ӯ зӯр.

Ҷуро чӣ сон дутор аст?
Як навдаи чанор аст!

Бегӯшак асту бетор,
Якто дутори бекор!

Форам вале навояш,
Оҳангу нағмаҳояш.

Онро чӣ сон навозад?
Вай бо даҳон навозад!

АСПАК

Як аспи хуб акоям
Овард аз бароям.

Вай аз гала набошад,
Аспи яла набошад.

Аз кас раме надорад,
Коҳу ҷаваш нафорад.

Аз зоти беҳтарин аст,
Заррин лаҷому зин аст.

Озода асту тоза,
Аспест аз мағоза.

Бисёр аспи хуб ин,
Афсӯс ин, ки... ҷубин.

САВОРА

Як ҳафтаи расо шуд,
Бесабуру беқарорам:
Шодам аз он ки акнун
Ман ҳам дучарха дорам.

Шодон дучархаамро
Ҳай мекунам ман акнун,
Сар то сари ҷаҳонро
Тай мекунам ман акнун.

Тартибро шикастан
Ҳаргиз маро нафорад,
Бар замми ин дучарха
Зангӯлае надорад.

Ночойгардакнро
Ман худ «Ди-дид!» гӯям.
Ҳар кас агар нафаҳмад,
«Ку, раҳ дихед!» гӯям.

ДУГОНА

Қаду қомат-баробар,
Рӯю мӯю абрӯ-як.
Ҳар ду-ду қатраи об,
Хандонаку хушрӯяк.

Фарқи онҳо осон не,
Бар хешу ҳамсояҳо.
Ҳар гоҳашон бипурсанд:
– Фотимай ё Заҳро?

ХАЗОНРЕЗ

Дар боғу роғ ид аст:
Фасли хазон расидаст!

Ангуру ноку хурмо
Пухтагӣ ҳамчу ҳалво.

Барги чанорро бин,
Барги анорро бин:

Ранги дигар гирифтаст,
Гӯё, ки дар гирифтаст!

Ниливу сурху зард аст,
Инро кӣ ранг кардаст?

Олам ба рангбезист,
Дӯкони рангрезист.

ИНТИХОБИ КАСБ

Мо пурсидем аз Барот:

– Кӣ мешавӣ ту?

– Харрот!

Пурсидем аз Бахтиёр:

– Кӣ мешавӣ ту?

– Меъмор!

– Ман – челонгар, – гуфто Нор,

– Ман, – гуфт Аҳад, – бинокор!

Гулчон гуфто ба ханда:

– Ман мешавам пазанда!

Дӯзандай, ё меъмор?

Харротӣ, ё бинокор?

Челонгарӣ, ё духтур? –

Аввал хӯрокатро хӯр.

Пас аз паи корат рав,

Ҳар касбат, ки форад, шав!

ФАРРОШ

Ин боди фаррош
Рӯбандаи хуб,
Валекин рӯбад
Бе ҳеч чорӯб.

Ними хазонро
Бар кӯча рӯбад,
Ними дигарро
Бар ҷӯча рӯбад...

Охир, чӣ
Суду зиён ӯ?
Ҳар сӯ ки тонад,
Рӯбед ҳамон сӯ...

ЗАВРАҚЧАҲОИ ЗАРРИН

Заврақчаҳои заррин!
Заврақчаҳои рангин!

Рӯ – рӯи об оед,
Бо печу тоб оед.

Аз барги сурхи нокед,
Аз барги зарди токед.

Аз баргу туту себед,
Вах, ин қадар базебед!

Маҳсули тирамоҳед,
Манзури ҳар нигоҳед!

АЛЛА

Ба чўчаҳои хурдак
Гӯяд шабона мурғак:

— Куд-куди куд-куди куд! —
фурсати хобатон шуд!

Якчоя дон бихӯрдед,
Аз ину он бихӯрдед.

Кардед тоз-тозӣ,
Якчоя рақсу бозӣ.

«Чӣ-чӣ» дигар нагӯед,
Чизи дигар начӯед.

Акнун ҳама бихобед,
Осоише биёбед.

Як-як паропар оед,
Дар бағалам дароед.

Фурсати хобатон шуд! –
Қуд-куди қуд-куди қуд!...

Қуд-куди – мурғакоча –
Алла барои чўча!

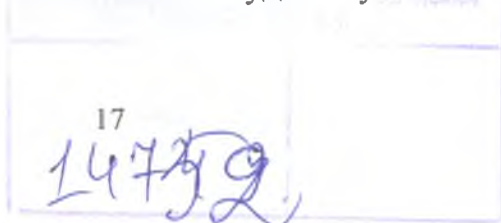
ШАМОЛАК

Шамолак тохт бар ҳар сӯ,
Ба боғу роғ дашту кӯ.
Ба рӯи сабзаву хулбӯ
Ба гулгашту канори чӯ.

Шамолак хушнафас омад,
Шамолак бо ҳавас омад,
Навозиш кард бо шӯхӣ
Хуш ин кораш ба кас омад...

Шамолак пешпой хӯрд?
Магар афгид, ё афсурд?
Нишаст ӯ, то ки дам гирад?
Ва ё хоби нозаш бурд?

Зи нав хомӯш шуд ҳар сӯ, –
Тамоми боғу дашту кӯ.
Намедонам, кучо рафт ӯ?
– Шамолак! О! Чӣ шуд бо ту?

БАРЧОШИ НАВБАҲОРОН

Дар пеши пушта борон,
Дар рӯи пушта борон,
Гулҳои навбахорӣ
Хандон зи риштаборон.

Сар-сари ёла борад,
Бар гулу лола форад,
Чун кокул оби борон
Аз души ёна шорад.

Аз файзи оби борон
Рӯида хочу торон,
Аз фарқи сабза резад
Барчоши навбахорон!

ОЗОДА

Гурбаи мо алояк,
Гурбаи мо балояк.

Дастакашро нам кунад,
Гарданашро ҳам кунад!

Покиза рӯ бишӯяд,
– Мияв! Мияв! – Бигӯяд.

Худро ба кас бимолад,
Аз тозагӣ биболад!

ШОҲИМАРДОН РАҲГАРДОН ШУД

Шоҳимардон
Раҳгардон шуд.
Ҳай, шодон шуд.
Ҳай, хандон шуд!

По мемонад
Якто-якто,
Тай-тай, по-по,
Кулча, ҳалво!

Мо ҳамроҳаш
По мемонем,
По ҳамроҳаш
Мо мемонем.

Шоду хуррам
Ҳар як аз мо
Хоҳар, додар,
Оча, додо.

Як хона чун
Шоҳимардон.
Гӯё гашта
Нав раҳгардон:

По мемонад
Якто-якто:
Тай-тай, по-по,
Кулча, ҳалво...

ЧОБУКСАВОР

Аз аспбозӣ,
Аз тоз-тозӣ,

Кай хаста бошам?
Биншаста бошам?

Э, зин чӣ даркор?
Қамчин чӣ даркор?

Як дафъа бар ў,
Гӯям агар «Чу!»,

Раҳ медарояд,
Пар мекушояд.

Чобуксаворам,
Тарсе надорам:

Ҳар сӯ равонам,
Ҳар сӯ давонам.

Гӯям агар «так!»,
Меистад аспак.

Бар аспи чӯбин
Ҳамраҳи ман шин:

Вай дуи моро
Бидҳад тамошо

Аз кӯчаи мо
То осмонҳо!..

ҲАСАД

Сахнаи серуни кӯл –
Авчи суруду усул.

Қур-қури қурбоқаҳо
Рафта расад то само.

Чор тараф – сабзу чул,
Шод ҳама ҳамчу гул,

Лунчу даҳон пур кунад,
Вақ-вақу қур-қур кунад.

Ою бирақсу бихон!
Ё бихур аз ину он!...

Мор чу ин базм дид,
Зор гиристу тапид.

Аз ҳасадаш тоб хӯрд,
Рашк дилашро фишурд:

Вой, чаро мор шуд?!
Пеши ҳама хор шуд?!

Оҳ, ки морона зист!
Ҳайф, ки қурбоқа нест!...

ХАРИ МАН

Як хари хангӣ хари ман,
Зӯру заранге хари ман:

Гар кафи чав мехӯрад,
Ҳамчу палав мехӯрад.

Гарчи кавар мехӯрад
Ранги шакар мехӯрад

Марҳила бар марҳила
Бор кашад бегила.

Коҳ ба говон кашад
Чусту шитобон кашад.

Ҳезуми чакдон кашад,
Бо дилу бо қон кашад.

Йурғақунон меравад
Бе хала ҳам медавад.

Хезаду хангас занад,
Гӯш чарангас занад.

Аз ҳама бартар ин хар
Аз ҳама хартар ин хар.

ҚАДОҚЧЇ

Кї омаду кї омад?
Усто-қадокчї омад.

Вай касбу кори худро
Донад ба тарзи аъло!

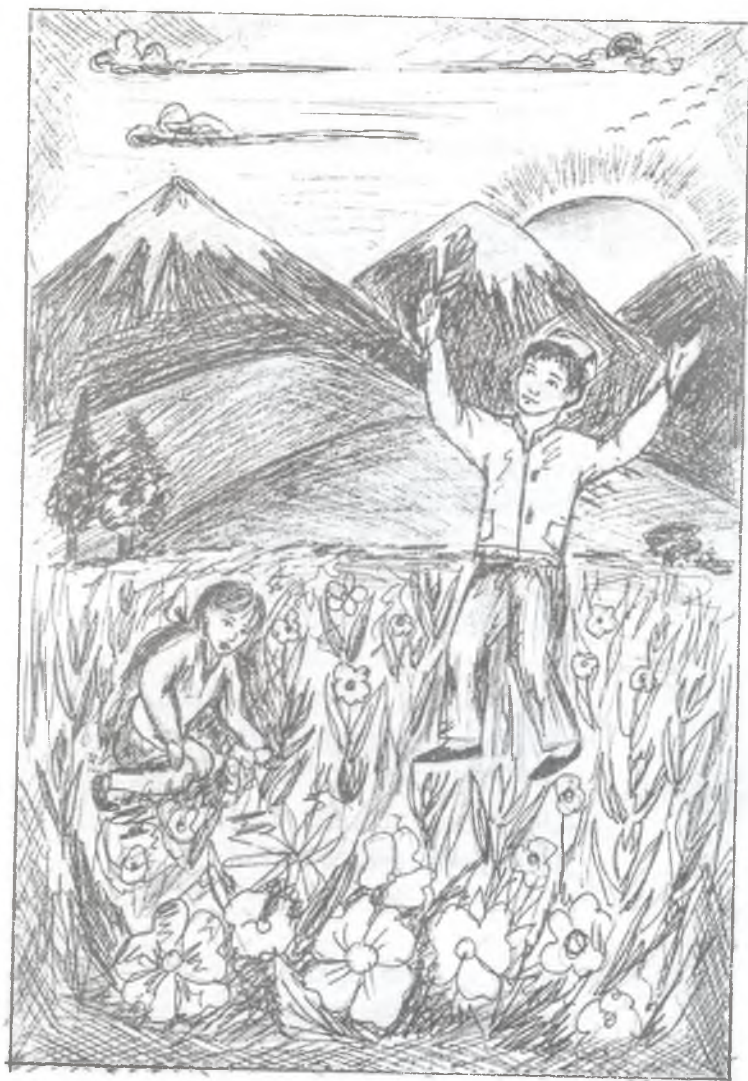
Вах, ин ҳунар чї хуб аст!
Касби падар чї хуб аст!

Зарфе агар шикаста,
Бечумак асту даста.

Пайванд карда даррав,
Гӯё бисозад аз нав.

Мардум ба ин ҳунарманд,
Гӯянд шоду хурсанд!

– Чун шод кардї моро!
Шодон дили ту бодо!

ГУЛГАРДОНӢ

Ба кӯху сахро рафтем,
Сайру тамошо рафтем.

Гули лола овардем,
Бари хола овардем.

Гирифта дар рӯ молид,
Дар чашму абрӯ молид.

Ба мо дар ивази он
Ба васфи навбахорон.

Тарона гуфту чистон,
Афсона гуфту дастон.

Ҳамаро хомӯш кардем,
Афсонаро гӯш кардем.

Афсонаи «Рӯбах»-ро,
«Кали зираку Шах»-ро.

На кам карда, на зиёд,
Хола ба мо гуфта дод.

– Холаи сӯхбаторо,
Ҳазор раҳмат шуморо!

Пас мо аз он чо рафтем,
Хонаи бобо рафтем.

Гули раъно овардем,
Пеши бобо овардем.

Бобои донои мо,
Достони «Гӯргулӣ»-ро.

Бо дутори гулдораш,
Бо савти хушгуфтораш,

Аз барои мо бихонд,
Бисёр аъло бихонд.

– Ба шумо раҳмат, бобо! –
Гуфтему хестем аз чо.

Ҳама хурсанду хушнуд,
Рафтем хонаи худ.

САЁҲАТИ САМАРҚАНД

Усто-Иззат омадаст,
Аз саёҳат омадаст.

Медонед, ки аз кучо?
Аз кадом шаҳри дунё?

Аз шаҳри қадимтарин,
Сайқали руи замин, —

Аз Самарқанд омадаст,
Шоду хурсанд омадаст.

Аввало рафтааст он
Ба майдони Регистон.

Мадрасаҳои номдор —
Тиллокорию Шердор

Дар ҳамин майдон будааст,
Шӯхрати даврон будааст.

Аз ҳар хишти мадраса
Хондааст ӯ сад қисса.

То «Шохи зинда» рафтааст,
Сад чоро дида рафтааст.

«Бибихонум»-и зебо
хайрон кардаст усторо.

Бо шавқи беҳад усто
Дидаст «Гӯри мир»-ро.

Таҳкурсиш сангин будааст,
Хиштҳояш рангин будааст.

Девору дар – мунаққаш,
Бисёр хубу дилкаш.

Гунбази он – дилрабо,
Шавқи дилу дидаҳо!

Дар Самарқанди куҳан
Дидааст ў сад чаман.

«Боғи шамол»-аш базеб,
Ҳар як ниҳолаш –базеб.

«Боғи майдон» - хушҳаво,
«Боғи баланд»-аш аъло.

Самарқанди нозанин –
Сайқали рӯи замин.

Шаҳри қадими тоҷик,
Фаҳри азими тоҷик,

Ҷои тамошо будаст,
Шӯҳрати дунё будаст.

Аз чомадонаш усто
Додамон нони савғо.

Аз хурсандӣ болидем,
Дар дидаҳо молидем.

Сони ба хона рафтем,
Хондатарона рафтем.

Бо хаёли саёҳат
Рафтем хоби роҳат.

ХОМУШАК СЕРҶОҒ БУД...

(*Сафарнома*)

Буд набуд, будгор буд,
Замин набуд, шудгор буд.

Чаҳон пур аз зеб буд,
Вақти гули себ буд.

Худхуд шоханшоҳ буд,
Тутича маддоҳ буд.

Пушак пушаквор буд,
Мушак мушаквор буд.

Хомӯшак пурҷоғ буд,
Мӯҳр ба лаб зоғ буд.

Маймун ширинкор буд,
Тортанак меъмор буд.

Қурбока даллол буд,
Мӯсича ҳаммол буд.

Каргас подабон буд,
Магас паҳлавон буд.

Достак найнавоз буд,
Зогча хушовоз буд.

Шақшақачӯ? Шум буд!
Ҳамсоия бум буд!

Гамбускак пурноз буд,
Мӯрча дар боз буд.

Як шаби маҳтоб буд,
Кӯза пур аз об буд.

Обаки Варзоб буд,
Ин ҳама дар хоб буд.

МУНДАРИЧА

Абри гузар	5
Токбуррӣ	6
Наврӯзӣ	6
Манзара	7
Дуторӣ	8
Аспак	10
Савора	11
Дугона	11
Хазонрез	12
Интихоби касб	14
Фаррош	15
Заврақчаҳои заррин	15
Алла	16
Шамолак	17
Барчоши навбахорон	18
Озода	18
Шоҳимардон раҳгардон шуд	19
Чобуксавор	20
Ҳасад	21
Хари ман	22
Қадоқчӣ	23
Гулгардонӣ	25
Саёҳати Самарқанд	26
Хомӯшак серчоғ буд	29

САЛОҲИДДИНИ САДРИДДИН

Шоҳимардон раҳгардон шуд

Муҳаррири ороиш Р. Шерали
Муҳаррири саҳифабандӣ М. Саидова
Ҳуруфчини компютерӣ Р. Атоева
Мусаҳҳех З. Неъматова

Ба матбаа 4.07.09 тахвил гардид. Чопаш 07.08.09 ба имзо расид. Когази офсетӣ. Ҳуруфи адабӣ. Андозаи 84x108 1/32.
Ҷузъи чопӣ 1.0. Адади нашр 1000 нусха.

Муассисаи нашривии «Адиб»-и
Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон
734018, ш. Душанбе, кӯчаи Неъмат Қаробоев, 17а.

ҶДММ «Басанти»
Бохтар 35/1

Салоҳиддини Садрӣддин шоири бачаҳост. Баъди хатми мактаби миёнаи зодгоҳаш - деҳаи Тудан Ҳисори Шодмон, ба Донишгоҳи миқдсии Тоҷикистон дохил шуда, онро бомуваффақият хатм намудааст. Касби асосии Салоҳиддини Садрӣддин рӯзноманигорӣ ва омӯзгорист.

Аввалин китоби ӯ бо номи «Бӯсан борон» (с.2000) дар нашриёти «Адиб» ва китоби дуҷуми шоир «Алла барои ҷуҷаҳо» (с.2006) тавассути нашриёти «Хумо» ба нашр расидаанд. Китоби сеюми муаллиф «Шохимардон раҳгардон шуд» барои хонандагони синфҳои ибтидоӣ эҷод шудааст.

